Ч. 333 (14.230). Львів, пятниця 13. грудня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504.060. — 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-36. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На волю з Берези Картуської.

В середу 10. грудня ц. р. вийшли на волю з концентраційного табору у Березі Картуській: інж. *Богдан Філінський* з Тернополя — по 15-місячнім побуті у Березі та 2) *Іван Бенюк*, гімн. абсольвент з Остобожа, пов. Рава Руська — по 6-місячнім побуті.

Позатим випустили з Берези двох ендеків і двох комуністів.

Французько-британський плян поділу Абісинії.

Згідний осуд париських проектів. — Уступки Італії не такі великі. — Врятують честь В. Британії.

МУСОЛІНІ НАЙМОГУТНІШИЙ В ЕВРОПІ.

ВАШИНГТОН, 12. 12. ПАТ. Сенатор Бораг заявив представникам преси: Мусоліні буде наймогутнішим в Европі, коли здійснять такий проєкт мира, як його подавала преса. Ліга Націй стане тоді знаряддям імперіялізму.

„ГАНЕБНИЙ МИР".

ПАРИЖ, 12. 12. ПАТ. Нинішня преса здогадується, що Мусоліні прийме французько-англійські пропозиції. Становище Абісинії буде менше примирне. Щоденники звертають увагу на враження, яке викликали проекти Франції й Англії в менших державах. „Пті Парізієн" не сумнівається, що Мусоліні прийме пропозиції, але не треба дожидати, що італійський уряд скоро відповість.

„Еко де Парі" здогадується, що Англія рахує на сильний спротив ріжних комітетів Ліги Націй. Можливе, що тими проектами мусітиме займатися Рада Ліги Націй.

„Фіґаро" пише: Треба ствердити, що багато країв, з великим занепокоєнням прийняло вістку про пропозиції Ляваля і Гора. Це ті краї, що менше або більше наражені на аґресію могучих сусідів. Вони тремтять на думку, що може зродитися для них дуже некорисний прецеденс. Іх становище можна зясувати одним реченням: „Ніякої нагороди для напасника".

„Евр" не сумнівається, що Абісинія рішуче спротивиться. Ніхто ані в Женеві, ні в Парижі, чи Льондоні не вважатиме своїм обовязком змушувати абісинського неґуса прийняти ці пропозиції. Ліга Націй мабуть не прийме цього проекту. За кілька днів засади Ліги Націй відзискають свої права.

„Ле Попюлер" п. н. „Ганебна трансакція" пише: „Якщо ці пропозиції мають бути основою мира, то це буде ганебний мир".

НЕВДОВОЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ОПІНІЇ ЗРОСТАЄ.

ЛЬОНДОН, 12. 12. ПАТ. Опозиція проти французько-англійського проекту щодо полагоди африканського спору зростає.

„Дейлі Мейль" і „Морнінг Пост" пояснюють ненадійну зміну британського становища занепокоєнням ситуацією на Середземному Морі. Ліві щоденники як „Ню Кронікл" і „Дейлі Геральд" продовжують незвичайно гостру кампанію проти уряду обвинувачуючи його, що тим, що прийняв париські пропозиції „зрадив Лігу Націй і британське громадянство". Та критикує не тільки опозиція. Протестаційний внесок, що осуджує пропозиції Ляваль-Гор, підписало 8 послів: 6 консерватистів і 2 проурядових лібералів. Дебата в цій справі відбудеться мабуть за тиждень.

„Ню Кронікл" твердить, що „британський уряд дожидає ратунку від Ліги Націй і сподівається, що тому, що на париські пропозиції не погодиться Абісинія ані Ліга Націй, вони стануть неактуальними та честь В. Британії буде врятована. Та ці твердження мало річеві".

Цікава є вістка „Дейлі Телеграфу", що кольонізаційні терени на південь від Абісинії, доходять тільки до 6 ст. геогр. довжини, а не як подавано до 8 ст., значить вони багато менші, як досі здогадувались.

САМОВБИВСТВО ЛІГИ НАЦІЙ.

ТОКІО, 12. 12. ПАТ. „Асагі", коментуючи париські пропозиції пише, що вони однозначні з поділом Абісинії, що втратилаб половину своєї території. Цей примусовий поділ абісинської території малаб перевести Ліга Націй, контрольована Англією та Францією.

Щоденник осуджує становище Англії, заявляючи, що якби виконали французько-британські проекти, то це було би самовбивство Ліги Націй.

Італійцям не повелося зворохобити магометанців проти Абісинії.

ДЖІБУТІ 12. 12. ПАТ. У районах Деосів й Ауссі італійське летунство проявляє оживлену діяльність, фотографуючи та бомбардуючи воєнні абісинські відділи. Султан Ауссі Магмуд Аґя прийняв у себе раса Іміру. Після тієї зустрічі Аґя відмовився прийняти від італійців пропоновані йому припаси зброї та перейти до італійського війська. В такий спосіб він унеможливив італійцям виконати плянів, що хотіли відкрити арміям шлях із Асабу до Деосів. Абісинські війська з Адіс Абеби йдуть у трьох напрямах: до Гаррару, до Оґадену та до Деосів. Італійські війська в Оґадені задержалися. Абісинці, що йдуть із Джімми й Аруссі загрожили ліве італійське крило. Вони можуть відтяти італійців від запілля. Італійські намагання, щоб зворохобити проти Абісинії магометанців у Гаррарі й Ауссів, зовсім завели.

Напружена політична ситуація в Єгипті.

БОРОТЬБА ЗА ПРИВЕРНЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ.

КАІРО, 12. 12. ПАТ. В політичних колах пояснюють проволоку димісії кабінету тим, що премієр хоче, заки уступить, зробити все можливе, щоб схилити Англію до примирної полагоди спору, яка дозволилаб привернути конституцію з 1923 р. В міродатних колах переконані, що коли Нессум Паша не найде піддержки Англії, ще нині пополудні зголосить димісію всього уряду.

КАІРО 12. 12. ПАТ. Кабінет іще не зголосив димісії. Однак очікують, що до димісії прийде ще нині, хіба, що зайдуть якісь непередбачені події. Нині король має прийняти на авдієнції Нессіма Пашу. Здається, що при цій нагоді премієр зголосить димісію кабінету.

Невже голоси сумління?

Варшава, 11. грудня 1935.

Життя невмолиме і витворює деколи ситуації, яких не видумалаб і не створилаб найбуйніша уява людини. Ті ситуації бувають нераз такі дивовижні, такі несподівані і такі, здавалось би, зі собою неповязані, що якби іх хотів показати на театральній сцені, то ніхто у іх правдоподібність не повірив би. А всеж ті життєві ситуації, які нас заскакують з дня на день, хоч які дивовижні, мають свою внутрішню льоґіку, вони тісно з собою повязані.

У Варшаві напр. осередком уваги публичної опінії є тепер процес за вбивство мін. Перацького. Атмосфера судової салі напружена, неприємна. Над обвинуваченими зависає марево тяжких присудів. Рівночасно на парляментарному відтинку діється щось зовсім протилежне до того, що бачимо у судовій салі.

Там не тільки напруження, але й тенденції до ще більшого згущування атмосфери, які з тої салі мають схильність переноситися на відтинок польсько-українських взаємин у терені. Тут, на парляментарній арені, тенденції до реалізації великої ідеї нормалізації польсько-українських взаємин у Польщі. Польська опінія реаґує в перевазі на ці оба явища, якщо судити по голосах столичної і провінціяльної преси, **відрухово. Вона ні з глибини ні з важности української проблеми в Польщі у світлі обох цих фактів справи** собі не здає. І тому в неї переважає в цих справах хвилевий настрій, а не розумова аналіза явищ.

Та всеж і серед тої опінії прориваються часом голоси, які стоять у яскравій суперечности до тієї поверховности і змінчивости, яку заобсервовуємо у більшості польської преси, як висловника прилюдної опінії. Маємо на думці два голоси, які появилися цього тижня у двох варшавських тижневиках, тижневиках поважних і до того таких, які під ідеольоґічним оглядом стоять на **протилежних становищах**, та які, на диво, в українській справі здобулись незалежно один від одного на рідко подибувану в польській публіцистиці обективність і гідність.

У тижневику польських молодих народовців під назвою **„Просто з мосту"** стрічаємо на передовому місці велику статтю п. Станислава Пигсецького, що має наголовок „Справа найважніша з важних"*). У ній м. ін. читаємо:

„Польща з природи свого географічного положення є в особливо грізній ситуації. Вона в кліщах ордійського імперіялізму Німеччини і комуністичного імперіялізму Совітів. Але не тільки Польща. У ще грізнішому положенні є Україна. Та, якої нема на мапі, але яка всеж таки є, як нарід український. І саме ми, польські народовці, маємо обовязок говорити найголосніше про те, що український нарід є, що живе і бо-

*) Цю статтю зреферували ми вже вчора. — Ред.

реться за своє право до життя. Бо ми можемо це найкраще зрозуміти і відчути".

А далі:

„Неможливо нічого зрозуміти з української проблеми, якщо собі не усвідомити, що українські народовці таксамо відчувають і думають по українськи, як ми чуємо і думаємо по польськи. І хочби навіть можна було мати деякі сумніви щодо того, чи національна свідомість в українському народі доволі широко розбуджена, хочби українських націоналістів уважати за горстку, то напняття жертвенности, посвяти і геройства тієї горстки є очевидно таке велике, що вистане не тільки до відродження, але навіть на створення народу. Це аксіома XX. віку, віку пробуджування народів, віку творення національних держав, віку, символом якого є Ірляндія. На початку цього віку на мішаній територї, в нашій Східній Малопольщі і в їх Західній Україні, мусіло прийти до конфлікту між польським та українським націоналізмом. Ми мусіли боронити Львова — і вони мусіли пробувати творити під кінець воєнної завірюхи українську незалежну державу. Це був природний хід подій. І вони не можуть виректися тієї думки, а ми не можемо їм нічого дарувати. Можна лиш піти разом".

У зовсім іншому тижневику, а саме у **„Вядомосцях Літерацкіх"** з дати 15. грудня бачимо теж на передовому місці статтю п. Мечислава Прушинського під назвою „Загаднене українське в Польсце". Отже і в тому ліберальному тижневику найшла рівночасно місце гідна уваги стаття. У ній м. ін. читаємо:

„Найближчі місяці може будуть рішальні для будуччини української справи в Польщі. Хто знає історію української політичної думки в роках 1918—1935, той здає собі справу з величезної еволюції, яку вона перебула. Бож до 1923 р. вся українська суспільність стояла на становищі рішучої негації польської державности, очевидним виявом чого був бойкот парляментарних виборів у 1922 р. Потім рішення Ради Амбасадорів, стабілізація відносин в Европі і час зробили своє. Українці приступили до щоденної праці і з конечности стали пристосовуватись до нової праці. Але далека була ще дорога до офіціяльного признання українським громадянством нового стану річи. Ще на конгресі УНДО в 1930 р. ініціятори стягнули в останній хвилині резолюцію, в якій партія ставала на ґрунті автономії. Щойно кілька місяців пізніше дійшло до того на парляментарнім терені. За час останніх 3-х літ, що ділять нас уже від тої хвилини, ситуація змінилася ще далі на нашу користь, про що свідчить останній виборчий компроміс та обостороннє виконання зобовязань.. Помилявсяб той, хто думав би, що на повищу, таку корисну для нас зміну ситуації, **вплинула політика польського уряду** (підкреслення наше — Ред.). Зовсім навпаки: ми робили хіба, що лиш могли, щоб було інакше. Ми влаштовували Берестя, пацифікацію, Березу. Здійснилася в цьому випадку поговірка про недостачу розуму і — щастя. **На фільопольську зміну українських настроїв вплинула** — здаємо собі з цього справу, бо тут лежить дійсна підстава теперішнього положення — **централістична, протиукраїнська політична лінія Совітів над Дніпром, самогубство Скрипника і Хвильового, трагедія галицької родини Крушельницьких.** Керманичі УНДО підписали дня 8. вересня ц. р. своїм виборцям вексель „ін блянко"; якщо не схочуть його викупити дзвінкою готівкою — будуть змушені проголосити банкроцтво". „Дзвінкою готівкою при виплаті будуть школи чи кооперативи. Українська суспільність вірила своїм випробованим від ряду літ керманичам і всупереч сильній агітації непримирних елементів пішла до виборів. Але якщо в цій хвилині розчарується, то на черговий раз справа буде подвійно важча. При цьому хто знає, чи нашого щастя не треба буде заступити вже скоро розумом: у добре поінформованих українських кругах говориться про намічену нібито зміну курсу на Наддніпрянській Україні, спричинену занепокоєнням большевиків новим станом річи у Східній Галичині".

В загальній та поверховній оцінці відносин, яку бачимо на сторінках величезної більшости польської преси, ці два голоси виглядають якби на глибокий відрух сумління кращої частини польського громадянства, яке в даному випадку репрезентують молоді, вдумчиві одиниці. Надзвичайно вимовний особливо цей факт, що автором першої статті є молодий народовець, який вийшов зі школи Дмовського і взагалі зі школи тієї частини польського громадянства, для якої українська проблема ще недавно зовсім не існувала, та для якої одинокою її розвязкою було фізіольогічне стравлення українців.

Не знаємо, чи голоси цих двох репрезентантів молодої Польщі дійдуть до відома найвідповідальніших чинників сучасної Польщі. Але варто, щоб не тільки дійшли, але й запали їм глибоко в душу.

Д. К.

Вистава песи про Мазепу
в Америці в 1811 р.

Ню Йорк, 26-го листопада 1935.

Перші українські еміґранти в новішій добі нашої історії, від яких походить теперішнє наше покоління в Америці, мали багато труднощів із своєю національною назвою. Щойно з вибухом світової війни термін „українець" загально прийнявся. З того користали вороги нашої національної ідеї і довгий час переконували українських еміґрантів в Америці, що ця назва штучно видумана і ще штучніше впроваджена як назва нації. Тому неодин здивується, почувши, що в 1811. р., отже перед Наполеонськими війнами в Европі, зовсім свобідно писали деякі американські газети про Україну, як про колишній край вільних козаків.

Ще дивніше те, що в місті Бостоні, отих Атенах американської літератури, виставлено тричі з великим успіхом драму під заголовком: „Мазепа: гетьман України".

У виданні газети „Кольомбійський Вартівник" з дня 6-го березня 1811. р. появилося таке театральне оголошення Бостонського Театру: „Досі ще не ґрана вистава. Сьогодні ввечір, 6-го березня, буде виставлена трагедія в 5 актах, під назвою „Мазепа: гетьман України", написана „джентельменом". Особи зазначені такі: ролю Мазепи грає п. Дуф, прольоґ виголосить п. Воґан. В театральних замітках є згадка про цю виставу, яка мусить зацікавити кожного українця своєю простолінійністю. Вона написана ще перед виставою, так сказати би для реклями, але віддає настрої читача, що знав цю трагедію наперед. Замітка є довша і тому спробую перекласти її в скороченні.

„Булоб смішно удавати і не признаватись, що нова трагедія, яку вперше виставляємо в нашому краю, а яка заслугує на похвалу за свою ориґінальність і самостійність, є дивом, яким Америка може повеличатися. З побіжного перечитання твору „Мазепа" ми легко схильні вірити, що вона багато причиниться до піднесення американської сцени.

„Драма починається хвилиною, — сказано дальше — дуже цікавою для історика та автора біоґрафій, а ще важнішою для долі північної Европи; це частина часу, яка піднесла імя Петра Великого як войовника зпід притемненого обрію до блискучої висоти воєнної слави. Битва під Полтавою, в якій Карло XII., найбільший войовник свого часу, зазнав поразки від Петра, дала йому підставу посягати щораз вище; ця битва є знана теж з поведінки отого світлого бунтаря, якого імя дає назву театральній песі, що перед нами. Цей бунтар спонукав Карла завернути із берегів ріки Бористенесу на Україну, обіцюючи йому сооє, скріплення воєнних сил і харчів. Та хтось зрадив Петрові відчуження Мазепи і Петро на підставі тих інформацій повів скору акцію і малощо не зловив гетьмана, заки він ще самий зрозумів свою небезпеку. Він приневолив його тікати до Карла за охороною, з малою горсткою жовнірів, невеликим скарбом і без ніяких воєнних припасів".

Дальше згадує автор замітки в „Колюмбіян Сентинел", що зміст драми обертається біля цього інциденту і висвітлює причини трагедії Мазепи. Про „діяльоґ" говорить, що він висвітлює характер і пристрасти та нагадує деякі особи в драм Шекспіра „Отельо" і „Ришард III.", а потім згадує, що у виставі траґедії беруть участь знані артисти того часу в Бостоні, Ентвіл і Дрейк.

Тільки згадки про „Мазепу" в числі „Колюмбіян Сентинел" з 6-го березня 1811. Найближче видання цього часопису (він виходив двічі в тиждень) з 9-го березня містить оголошення про виставу „Мазепи" дня 11-го березня „на дохід автора". І в цій ґазеті нема опісля вже ніякої згадки про виставу, ні про автора.

Але виходив у тому році ще другий часопис у Бостоні, теж двічі в тиждень, „Незалежна Хроніка".

І у виданні з 7. березня цього часопису є оголошення Бостонського Театру про другу виставу „Мазепи" дня 8-го березня. Оголошення таке, як у „Колюмбіян Сентинел", лише, що під оголошенням подана замітка: „Гетьман України". В ній переповіджене вірно, хоч і коротко, відношення Росії й України перед битвою під Полтавою. В замітці сказано між ін.: „Тому, що Мазепа є єдиною правдивою особою в драмі, бо інші характери це видумка, тому зав'язки не можна досліджувати історично, але як продукт фантазії. І тому публика може видати свою безсторонню оцінку".

Цим разом у театральній оповістці є подані теж особи драми і вони такі: Мазепа, Крамола, Добриня, Зерґа, Морано, Адольфус, Ґенерал, Єлисавета, Хлойра. Потім вичислені актори — і більше нічого.

Загадочне те, що „Колюмбіян Сентинел" не помістив ніякої критики з вистави, хоч так високо підхвалив драму, заки її виставили. Але „Індепендент Кроникл" з 11-го березня 1811. р., отже з дня, коли відбулася вистава „Мазепи" втретє, як це вже згадано, помістила таку критику другої вистави:

„Мазепа, або гетьман України", виставлена удруге в пятницю ввечір на повне вдоволення і признання публики. Драма зараховується до історичних трагедій, хоч імя героя є майже єдиною частиною песи, за яку треба дати признання історії. Видумка оповідання є загалом ориґінальна, а могутність зав'язки — яка прикувала публику — є виключно заслугою письменника.

„Песа підлягла деякій зміні на другій виставі. Крайня трудність, щоб представити героя драми як такого, що ще живе, спонукала автора зробити Мазепу мертвим як у житті так і в трагедії. В той спосіб публика залишилася під враженням, що герой вмирає двічі".

Опісля критик згадує про знамениту гру акторів, каже, що актори мали костюми відповідні до характерів, а про саму песу висловлюється ще між ін. такими замітними заввагами: „Думаємо, що оця трагедія є спробою у вищому стилі, ніж усі інші, які ми досі бачили в нашому місті". Опісля йде признання для театральної управи за виставу цієї трагедії.

Для відкриття імени автора треба ще окремо попрацювати.

Д-р С. Демидчук.

Кабінетова кріза в Еспанії
протягається.

МАДРИД, 12. 12. ПАТ. Вчорашній, третій день кабінетової кризи не приніс ніякого рішення. Провідник аграріїв Мартінез де Валеско прийняв місію створити новий кабінет. През. Замора вів увесь день розмови з провідниками партій. Колишній премієр Чапапріета, якому доручили створити концентраційний уряд, не прийняв цієї місії. Нового премієра президент Замора іменує ще нині. Здогадуються, що буде ним Портель Валлядарес

Бої на манджурсько-монгольськім кордоні.

ЛЬОНДОН, АТЕ. З Токіо повідомляють: Відділ монгольської кінноти напав на територію Манджу-Ко коло Най-Далю у провінції Сіван. Монгольський відділ сгербарнізував мешканців оселі, забрав їм коні й опісля втік до Монголії. Манджурська влада вислала протест до большевицького уряду зовнішньої Монголії у звязку з цим інцидентом.

Розправа за вбивство міністра Перацького.

ДОКІНЧЕННЯ РОЗПРАВИ З ДЕВЯТНАЦЯТОГО ДНЯ.

ПІЯТИКА ПЕРЕД УБИВСТВОМ.

Далі на питання прокурат. св. Сеньків каже, що в дні вбивства Бачинського стрінувся з Мигалем і Бачинським у ресторані. Підчас побуту у ресторані свідок вийшов з Мигалем на подвіря і там дістав від Мигаля револьвер. Свідок не пригадує собі, чи Бачинський був тоді пяний. Заявляє, що всі були тоді в добрім гуморі. На прохання прок. Желенського, щоби свідок описав саме вбивство Бачинського, свідок відповідає: „Самого вбивства докладно не пригадую собі. Перший стрілив Мигаль. Кілька хвилин перед убивством свідок відійшов на бік. Було темно. Нагло розляглись стріли. Свідок був задурманений питтям, але стріли протверезили його. Не сподівався їх у цій хвилині. Обернувшись завважив, що Мигаль віддав цілу сальву. Тоді свідок витягнув револьвер і стрілив мабуть двічі до Бачинського, який лежав уже на землі. На дальше питання відповідає, що не знає, чи Бачинський був конфідентом, бо не провірював цього. На якій основі вважав Бачинського конфідентом свідок не знає. Не знав також, що Мигаль належить до ОУН, щойно пізніше довідався про це від Мигаля. На питання прокуратора кого вважає конфідентом, свідок відповідає: Людину, яка доносить на організацію. На дальше питання прокуратора свідок відповідає, що прохання Мигаля допомогти в убивстві Бачинського не здивувало його.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ЗАМАХУ НА БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНСУЛЯТ.

Далі св. *Сеньків* оповідає про плянований атентат на совітський консулят. До консуляту ходив свідок у власній справі, бо хотів виїхати до СССР. Оповідав про це Мигалеві і цей просив його нарисувати розміщення в середині консуляту та подати опис особи урядовця. Свідок зробив шкіц і нарисував того урядовця, з яким балакав. Пізніше свідок довідався, що саме того урядовця убив Лемик. Зізнає, що зробив печатку до студентської легітимації Лемика. Мигаль не згадував свідкові, щоби вробив собі „алібі" на день атентату на консулят. Зпоміж підсудних знає свідок Мигаля, Підгайного, Качмарського, і Зарицьку. Чи підс. Зарицька належала до ОУН свідок не знає.

ПІД ПСИХІЯТРИЧНОЮ ОБСЕРВАЦІЄЮ?

Опісля обор. д-р О. Павенцький ставить питання свідкові, який стверджує, що йому дав доручення Мигаль, а не підс. Зарицька, щоби товаришити Бачинському. Питання обор. д-ра Павенцького, чи свідок був під психіятричною обсервацією предсідник відхилив.

Цілу низку питань поставив свідкові теж підс. Мигаль. Свідок зацукується, не памятає і сам перечить собі. Підс. Мигаль заявляє, що користувався нечленами ОУН і відтяжує підс. Зарицьку.

Двацятий день розправи.

У пятницю розправа почалася в год. 10.50. На початку розправи підс. Мигаль просить дозволити йому скласти вияснення у звязку з вчорашньою увагою прок. Желенського у справі зміни політичних переконань підсудного та порівнання його з підс. Малюцою. Це вияснення — каже Мигаль — є важне для виміру кари і для оборони моєї чести. Предсідник не дав йому голосу кажучи, що буде мати ще змогу виговоритися в цій справі.

ЩЕ ОДИН ЗЕМЛЯЧОК ІНФОРМАТОРОМ ПОЛІЦІЇ.

Як перший зізнавав св. *Тадей Банко*, комісар і заступник начальника слідчого уряду у Варшаві. 18. червня 1934. р. свідок дістав телефонічну вістку з комісаріяту, що зголосився якийсь мужчина і повідомив, що зі захисту при вул. Вольській ч. 42. пропав таємний мешканець цього захисту. Залишив тільки течку. Свідок доручив асіпрантові Бубенові, щоби перевів слідство у цій справі. На питання прок. *Желенського* свідок подає, що від червня до листопада 1931. *варшавська поліція користала з інформацій українського студента Юрія Дутка про діяльність українських студентів, перебуваючих у Варшаві.* Спершу інформації цього конфідента були точні, пізніше його звільнили, бо ствердили що хотів провокувати. Якийсь Мицько, українець, повідомив поліцію, що Дутко звернувся до нього, щоб дав йому дві бомби для ОУН. Опісля свідок подає прізвища тодішніх українських діячів у Варшаві: Чемеринського, Довгопільського, якоїсь Середенки та інших. Вони були вмішані в організування т. зв. „пяток" в університеті. У відповіді на питання обор. д-ра *Л. Ганкевича*, свідок пояснює, що дня 15. червня 1934-го р. був на місці вбивства мін. Перацького, де виконував прикази прокуратури і суду. Пізніше пішов вулицями, куди втікав убивник. Був присутній при перешукуванні плаща інсп. Плонткевичем, який залишив убивник на сходах у домі при вул. Окульнік ч. 5. З цього плаща інсп. Плонткевич витягнув українську кокардку та інші дрібні речі. По атентаті появились летючки ОНР, в яких говорилось, що вбивство виконали українці. По вбивстві поліція перевела ревізії та арештування виключно серед українців.

Св. Юрій Ставіцький, секретар міністра внутрішніх справ зізнає, що мін. Перацький займав становище міністра внутрішніх справ від 27. червня 1931. р. Міністер виходив з дому перед 9-ою та йшов пішки до міністерства. По закінченні урядування виїздив з міністерства по год. 3-ій на обід до клюбу при вул. Фоксаль. По обіді їхав до міністерства, до дому або до Европейської каварні, де бував теж вечором. У дні вбивства мін. Перацький вийшов з міністерства в год. 3.10 пополудні.

В год. 3.10 або 3.15 міністер поїхав сам до клюбу. Свідок довідався про вбивство міністра перед 4-ою год. у місті. Вияснює, що їздив з міністром Перацьким з початком червня 1934 р. на терен львівського і станиславівського воєвідства. На товариських сходинах у львівського воєводи мін. Перацький зустрінувся з представниками українського громадянства.

ЩО ТЕЛЕФОНУВАВ ПРОВІДНИК МОЛОДИХ НАРОДОВЦІВ. НЕГАЙНА АВДІЄНЦІЯ.

На питання оборони свідок зізнає, що в дні вбивства міністра коло год. 4-ої відбирав телефонограму від діяча молодих народовців д-ра Мосдорфа, який просив, щоби міністер приняв його на авдієнції ще того самого дня. Коли свідок заявив Мосдорфові, що міністер занятий, бо є зїзд воєводів і на авдієнції може приняти його щойно у понеділок або вівторок, Мосдорф заявив, що вже буде запізно. На питання оборонця д-ра О. Павенцького чи Мосдорф говорив, що буде запізно по год. 3-ій свідок заперечує.

Обор. д-р Л. Ганкевич ставить внесок, щоби суд відчитав з актів справи звіт поліції про Мосдорфа. Трибунал відкинув цей внесок. На дальше питання оборони св. Ставіцький заявляє, що Мосдорфа не бачив ні в міністерстві ні в мін. Перацького.

Прок. Желенський ставить внесок, щоби суд переслухав ще раз св. комісаря Банка. Суд згодився. Св. Банко на питання прокуратора зізнав, що організація, де Мосдорф був одним з провідників, видавала часопис „Штафету". На кілька днів перед 15. червня 1934 р. на приказ державного комісаря м. Варшави замкнено друкарню, де друкувалась „Штафета" і цей часопис перестав виходити.

ТАЄМНА ВТЕЧА МОСДОРФА З ВАРШАВИ.

Обор. д-р Л. Ганкевич ставить внесок, щоб у звязку з зізнаннями св. Ставіцького суд переслухав як свідка інсп. поліції Сітковського на обставину, що 15. червня по вбивстві мін. Перацького д-р Мосдорф зникнув з Варшави і поліція дотепер не знає, де він мешкає.

Прок. Рудніцький спротивився, щоби трибунал допустив цей внесок і склав заяву, що слідство брало під увагу концепцію ОНР про вбивство міністра і про це ще буде говорити у своїй промові та що д-р Мосдорф, голова радикальної ендецької організації ОНР, мав свої інші причини, щоби втечи з Варшави. Слідство вибрало тільки один напрям з мотивів, про які прокуратор згадає пізніше. Слідство не спиралося тільки на летючці і не легковажило інших даних.

„ЦЕ БУДЕ ЗАПІЗНО".

Пізніше предсідник оголосив постанову, якою відкинув внесок оборони, щоб візвати свідка Сітковського, бо обставина, що її мав би ствердити свідок не має значіння для справи й не може мати впливу на присуд.

Обор. Ганкевич вносить тоді, щоб покликати на свідка д-ра Мосдорфа, що вияснить, яке значіння мали слова, які він 15 червня виповів до секретаря мін. Перацького п. Ставіцького: „Це буде запізно".

Прок. Желенський противиться цьому внескові. **Предсідник** заявляє, що не може поставити внеску оборонця під розгляд суду з уваги на сформулування цього внеску. Оборонець просить постанови цілого суду, що підтримує становище предсідника. Пізніше на доручення предсідника протоколянт Бельський повідомляє, що на розправі не явилося 36 осіб зпоміж завізваних свідків. Багатьом свідкам не можна було доручити візвань, бо не знали їх адрес, інші прислали подання, щоб оправдати їх неприсутність. Прок. Рудніцький вносить, щоб оправдати неприсутність усіх свідків, що відчитано їх слідчі зізнання.

ОБОРОНА ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИЯВНОСТИ ДЕЯКИХ СВІДКІВ.

З черги до голосу приходять поодинокі оборонці, що домагаються, щоб покликати всіх свідків, яких подання про неприявність не оправдують та яких зізнання на думку оборони, можуть мати специяльне значіння для підсудних. Прок. Желенський у відповідь стверджує, що суд має право задоволитись відчитанням зізнань свідків, які з оправданих причин не явилися на розправі, хіба що будуть сумніви щодо вірогідности слідчих протоколів, чи якісь інші поважніші застереження. Оборонці не зацитували нічого суттєвого, а запити, що їх вони хотіли би ставити свідкам є несуттєві.

Адв. Павенцький підтримує свої внески та водночас ставить новий внесок, щоб переслухати суддю Вітунського і суддю Ліденфельда. Адв. **Ганкевич** удруге мотивує свій внесок у справі візвання консуля Штарка зі Штетина, що мав ствердити, що пакунок, який німецька поліція відобрала Лебедеві та пакунок, що його пізніше переслали до Польщі різнилися поміж собою. Прок. **Желенський** заявляє, що коли консуль Штарк півтора року тому зізнав, що має тільки таке враження, то тимбільше теперь не зможе нічого додати. Щодо візвання на свідка судді Ліндenфельда, то Карпинець просив цього суддю, щоб деяких речей не протоколував. Прокуратор противиться, щоб покликати цього свідка.

З черги предсідник питає підс. Мигаля, який не має оборонця, чи хоче заявитися щодо спровадження свідків. Підс. Мигаль просить, щоб спровадили св. Онищука й інших свідків.

В год. 12. суд пішов на нараду. Після наради суд оголосив постанову, в якій оправдав неприсутність свідків: Романа Гольдштайна, Осипи Куцківної, Евгена Онищука, тому що не знають їх адрес, Івгнии Крепфельової і Геліодора Штарка, тому що вони живуть закордоном, Альойзія Брахля, тому що помер, Ванди Шиманської, тому що хвора та інших свідків, тому що вони живуть в іншій судовій окрузі й далеко від Варшави та тому, що нема безпосередньої причини переслухувати всіх цих свідків на розправі. Суд рішив відчитати слідчі зізнання всіх згаданих свідків. Щодо св. судді Ліндeнфельда суд рішив внеску не брати на увагу, тому, що обставини, які мав би ствердити цей свідок, не можуть мати впливу на присуд. Після оголошення тієї постанови предсідник розпорядив обідову перерву до год. 13-ої.

2.500 ДОКУМЕНТІВ ІЗ АРХІВУ СЕНИКА.

Після перерви зізнає свідок *Юрій Кишковський*, службовик президії ради міністрів. Його, як майора головного штабу повідомили в жовтні 1934. р., що в Празі перевели ревізію у Сеника, який користувався пашпортом на литовське назвище Біскаускас. Тоді теж перевели ревізію у Мар. Барановського, Забавського, Чучкевича, Мартинця, Мировича, Кульчицького і Равича. Документи, що їх найшли підчас тої ревізії свідок знає. До документів свідок долучив переклад інструкції військового вишколу ОУН і документ про устрій ОУН та програму виховання в таборі ОУН. Ревізії переводила чеська влада. На запит д-ра Ганкевича, як ці документи дійшли до польської влади, свідок не відповідає, випрашуючись

службовою тайною. Д-р Ганкевич вносить, щоби суд звернувся до влади свідка, аби звільнила його від урядової тайни. Прок. Желенський противиться внескові, та заявляє, що колиб було можливо виявити ці тайни, то їх булиб вже виявили підчас прокураторського слідства та в акті обвинувачення. Д-р Шлапак у репліці підкреслює вагу т. зв. архіву Сеника для справи, одначе суд постановляє не брати внеску оборони під увагу, бо спосіб, в який архів дістався в руки польської влади, рівнодушний для справи.

На запит оборони свідок стверджує, що ті документи, яких було около 2.500 і фотографії, бачив в оригіналі. Годі сумніватися, що вони неавтентичні.

ІСТОРІЯ З ВАЛІЗКАМИ.

Опісля суд відчитує зізнання свідків, які не явилися на розправу. Як перші відчитували зізнання свідка *Богдана Назара*, студ. крак. унів., який знав Карпинця і Климишина з академічного життя. Климишин просив його, щоб позволив йому оставити в його помешканні три валізки і скриньку, які передше переховував у Савчинського. Тому, що Климишин мав уже валізки зі собою, свідок згодився, хоч мав тісне мешкання. Дві валізки Климишин відібрав, третю свідок сховав у кущах над Вислою, а скриньку кинув у ріку.

ЛЯБОРАТОРІЯ КЛИМИШИНА.

Опісля відчитали зізнання свідка *Евстахія Савчинського*, абсольв. студії фізичного виховання при ягайлонському університеті. До нього також Климишин з Карпинцем приніс три валізки і оставив на цілий день. Свідок *Йосиф Гофштетер*, власник аптики в Кракові, якого зізнання з черги відчитали, знав Карпинця як свого клієнта. Продавав йому багато сірчаного квасу і салітри. Його лярборант Йосиф Ґувік приніс Карпинцеві 13 кґ. квасу, опісля знову 12 ½ кґ. і описав у слідстві уладження Карпинцевої ляборaторії. Інші робітники аптичного складу пізнали Карпинця з фотографії, або підчас конфронтації, як того, що під назвищем Романського купував у них ріжні хемікалії.

Свідок Йосиф Ґожковський, власник дроґерії зізнав, що здогадний Романський був у нього у квітні і червні 1934. р. та подавав себе за хеміка. Крім того був у нього теж у березні і травні Климишин за закупами.

Свідок Стефан Ройовський, експедієнт, зізнав, що Карпинець крім хемікалій купував теж ляборaторійне приладдя. Карпинець згадував свідкові, що робить великий винахід з ділянки бoрвників. **Свідок Генрик Слюсарчик**, експедієнт, зізнав, що Карпинець купував у нього між иншим ртуть. **Св. Стефан Шпац** ствердив, що Карпинець, який подавався за Романського купив більшу скількість сірчаного квасу і замісць жаданої потасової салітри, содову салітру. Останній раз у складі був з кінцем червня. Карпинець згадував свідкові, що досвіди коштують його вже 800 зол. а гроші присилає йому багатий батько. Свідок **Жигмонт Шпац**, власник складу з хемікаліями, зізнав, що Карпинець згадував йому, що скінчив політехніку у Львові. Карпинець допитувався теж за фенолем. **Свідок Петро Овсянка**, візник з фірми Шпаца, відвозив до Карпинця скляний бальон із сірчаним квасом, та скриньку салітри. **Свідок Роман Гольдштайн**, власник залізно-галянтерійного складу, зізнав, що Карпинець купував у нього шрубки та допитувався за матеріялом до лютування. **Св. Мих. Каспшик**, робітник металюрґічної фірми, зізнав, що Карпинець купив у нього мосяжну руру. Пізнає її частину між доказовим матеріялом. **Свідок Франц Мисінський і св. Антін Суровецький** зізнавали також про закупи Карпинця.

Далі відчитали зізнання **свідка Ромпали**, робітника складу фарб, який продавав Карпинцеві каліхльорікум, амоняк і сільний квас, **Антона Яніка**, також робітника складу хемічних артикулів, **Розалії Фельдман**, в якої Карпинець купував спірт до палення, **Соломона Гіршберга**, у якого Карпинець купував радіове приладдя, **Юліяна Брайта**, в якого купував мосяжну бляху, **Бронислави Чекайової**, в якої купував спірт, дроґериста **Маріяна Вітковського**, що продавав Карпинцеві сільний, азотний і сірковий квас, ґліцерину та содовий луг. Пізніше відчитали зізнання **Іванни Креперельової**, якої субльокатором був підс. Климишин. Вона зізнала, що Климишин часто виїздив та що його відвідувала **Недавецька й Карпинець**. Вона знає Климишина та спосіб життя Карпинця. Далі відчитали зізнання **Гени Фінґер**, якої субльокаторами були Климишин і Карпинець та **Ірини Тушинської**, в якої мешкав Савчинський і яка знала Карпинця і Климишина. Свідок розпізнав їх у слідстві зі знимки. Ці студенти приносили або виносили валізи. Часом виходили з мешкань на партері вікном. **Св. Альойзій Брахель** зізнав, що чув із кімнати, в якій мешкали українські студенти, підозрілі шелести, як стук писальної машини та штанцовання. Це вони робили, заслонивши докладно вікно. Свідок бачив, як виносили тяжкі валізи.

ЯК АРЕШТУВАЛИ ЛЕБЕДЯ?

Довше зізнання зложив польський консуль у Штетині **Штарк**, що подав подробиці придержання німецькою поліцією у Свінемінде підс. Лебедя, коли він приїхав кораблем „Пройсен“ із Данціґу.

Свідок був присутній, коли арештували Лебедя, що мав на собі чорний цератовий плащ і капелюх зі знаком фірми Лявер у Варшаві. Лебедь мав бронзову течку, дуже вишхану. Скиба-Лебедь говорив зі свідком зразу по польськи, пізніше по українськи. Подав, що їде до Берліна до свояків. Документ на назвище Скиби дістав від знайомого українця, за таким документом їде до Німеччини вже вдруге.

Німецька поліція перевела особисту ревізію у Лебедя та найшла лист без коверти, писаний жіночою рукою по польськи. У тому листі особа, якої нечиткий підпис був на кінці листа, закидала адресатові, що її зводить. Був там такий уступ: „Ти писав, що находишся перед переломовим актом, що вирішить про твою долю“. В однім моменті Скиба звернувся до св. Штарка з запитом, чи є він німцем, бо хотів би поговорити з ним у чотири очі. Свідок показав йому комісаря німецької поліції Опіца, з яким Скиба відбув довшу розмову в окремій кімнаті. Опіц заявив пізніше свідкові, що Скиба питав, чи Штетин лежить у Польщі, а коли довідався, що вже на терені Німеччини, дуже втішився. Свідок запитав Скибу, коли він був у Варшаві, Скиба дуже змішався та відповів, що у Варшаві взагалі не був. Зі Свінемінде Скибу перевезли до Штетена, звідти до Берліна. Річи, що найшли при ревізії у Скиби пізніше переслали свідкові. Серед тих річей був також записник Скиби. Записник, який показували свідкові у слідстві здався йому тоншим, як записник, що його бачив у Свінемінде, заки його забрала німецька влада.

Врешті відчитали зізнання свідків: Шиманської, в якої мешкала Гнатківська як Квєцінська *Йосифи Куцківної*, служниці у Вронцберґів, в уких жив Лебедь як Дацько та *Леонії Шінаґель*, у якої у Кракові мешкали Стецько і Климишин.

В год. 17-ій предсідник перервав розправу до пятниці год. 10. рано.

*

ВРАЖІННЯ НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА.

(Телефоном від нашого кореспондента).

Варшава, 12. грудня 1935.

Підкреслюємо цікавіші моменти у цій черзі, як вони сьогодні пересувались:

1) Спроба прок. Желенського, про яку ми вчора повідомляли, щоби поставити на одну дошку Мигаля і Малюцу не вдалася тому, що Мигаль також зорієнтувався у цьому і сьогодні проти цього застерігся. Мигаль буде безсумнівно ще в останньому своєму слові говорити, чому він заломився, яке його становище до ОУН і цим ріжниться від Малюци. Не змінив свого первісного погляду, що Роман Мигаль це наймаркантніша, найбільш психольоґічно скомплікована і заразом найтраґічніша постать у цьому процесі. Як Малюца міг бути його зверхником — це одно з безчисленних непорозумінь ОУН.

2) При останньому поважному поліційному свідкові ком. Банку виринула знову справа концепції ОНР, як справника вбивства. Прок. Рудницький спаралізував заходи оборони використати цю концепцію, заявою, що слідство брало цю концепцію під увагу, що він буде це говорити про це у своїй промові і що Мосдорф, голова радикальної ендецької орґанізації ОНР, мав свої інші причини, щоби счезнути з Варшави (страх перед Березою?!).

3) Зізнання ком. Банка раптом здезавували Юрія Дудка, якого сумна роля в 1931 р. і так уже була від довгого часу прилюдною тайною. Чому поліційні власти рішили аж тепер і при такій нагоді прилюдно цю справу витягнути, це річ їхньої тактики.

4) „Зґільотинування“ тридцятьшести свідків було для всіх великою несподіванкою. Відомо було, що деякі свідки, нпр. консуль Штарк, мабуть не являться, але що їх буде така велика сила, цього ніхто не сподівався. Через те повстала боротьба за свідків. Оборонці доказували, що між зізнаннями деяких цих неприсутніх свідків є суперечности, головно щодо ролі Климишина як здогадного помічника хеміка Карпинця. В одному моменті навіть здавалося, що Карпинець встане і заговорить признаючись до власности злощасної валізи, яку знайшли у Климишина. Так само відпав свідок, який мав зізнавати, що Лебедя не було у Карпинця. Зновуж д-р Л. Ганкевич боровся за присутність консуля Штарка, який висловлював був сумніви щодо автентичности течки, що її відобрали у Лебедя на німецькій території. Коли зважити, що консуль Штарк був би розказав, як взагалі відбулася історія арештування і видачі Скиби-Лебедя з Німеччини до Польщі, то треба гадати, що це був би один із цікавіших свідків. Рішенням суду відсутність усіх 36 осіб виправдано і за 2 години опісля відчитано всі їх слідчі зізнання.

5) Несповна 5 хвилин тревало переслухання одного з найцікавіших свідків майора ґенерального штабу Кржимовського, який тепер як урядовець президії ради міністрів виступає по цивільному. З особою того свідка лучиться таємниця архіву Сеника. Зізнавав цей свідок безпосередньо після обідньої пори при порожніх лавках журналістів, через що дехто з них, які спеціяльно були цікаві бачити його і чути, попали опісля у розпуку. Зі зізнань того свідка властиво виходить, що т. зв. архів Сеника складається не тільки з листів і ріжних актів, найдених підчас ревізії у Сеника у чеській Празі, але й у 7-ох інших українців, що їх імена свідок наводить з памяти. Як ці документи дістались у польські руки — це надалі тайна. Питання оборонців, чи і звідки свідок знає, що документи, які є в актах справи і ці які він мав у своїх руках, є тотожні, суд відхилив. З польської сторони впевняють нас, що в актах справи є тільки дрібна частина тих матеріялів, які находяться у руках влади (св. Кржимовський говорить, що він мав около 2 і пів тисяча документів). Як можна зміркувати з тексту документів, оголошених у „Кур'єрі Пораннім“ найбільш помічною для польської влади була тут система верхівки ОУН: усі листи, які від тої верхівки виходили, розсилали у копіях під адресами ріжних членів верхівки. У той спосіб дійсно за кілька літ могло намножитись тисячі таких „конспіративних“ листів.

На лавках публики сидить сьогодні крім мами й батька ще й дід Лебедя. Зате лавки оборонців, які теж є одним із найболючіших українських пунктів у цьому процесі, від трьох днів ще порожніші, бо д-р Горбовий лежить хорий.

(Ік.)

НЕГУС ВІДКИНУВ МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ.

ПАРИЖ, 12. 12. ПАТ. Цісар Абісинії Гайле-Селясі відкинув французько-британські пропозиції.

Настя Волошин дійсно стигматизована.

НЕДОКЛАДНОСТИ В ЛІКАРСЬКОМУ СПРАВОЗДАННІ.

Говорю тільки про те лікарське справоздання, яке в скороченні видрукуване в „Експресі" з 29. XI. ц. р., бо урядового не маємо. А також беру під увагу ті виписки, що собі їх поробив о. Дзедзик з урядових записок д-ра Ерба, і видрукував їх у „Меті" (ч. 46, 47 і 48 з ц. р.). Лікарське справоздання прямує до того, щоб стигматичні явища Насті помістити в рямках істерії. Я вже сказав, що не дивуюся лікарям, бо вони не мають іншої „наукової" шуфлядки, в котрій помістили би такі явища. Але це дуже відбилося на характеризуванні деяких психічних прикмет і життевих подій Насті, бо згори взяті рямки істерії стали для них „Прокрустовим ліжком", і треба їх було то відтинати, то натягати „під міру". І так лікарське справоздання ні словом не згадує ясновидючости Насті та дивних її „апортів", а спосіб відновлювання її ран тушує. Це не підходить „під міру" істерії — ось що! Навпаки, інші події справоздання прибільшує. Так воно вяже появу стигматизації в Насті з тими її переживаннями, які вона мала, коли її господарі радили вийти заміж. Та в дійсности Настя з того приводу не дізнала ніякого духового потрясення, бо ніякого силування не було. Далеко правдивіше насвітлило би справоздання характер Насті, колиб тут навело її слова, що їх вона сказала до своєї господині, коли ця її обіцювала: „справимо тобі весілля". Настя відповіла: „Госпосю, госпосю, а я вам ліпше весілля справлю: земля буде стогнати від людей на вашому подвірі і авта будуть приїздити!" Це було ще перед Божим Тілом, отже коли ще Настя не мала стигм, та вона вже прочувала, що щось з нею „буде". (Це сказав мені вперше Ст. Вачко, господар Насті, а Настя потвердила). Очевидно, господарі тоді з неї насміхалися і довгу боротьбу з нею звели, заки повірили в її стигми (спершу вони думали, що Настя з розуму сходить, або що має недугу св. Валентія). Настя ніколи не думала віддаватися. Та це зовсім не було з тих психічних причин, які подає справоздання у виписках о. Дзедзика. Там кажеться, що Настя сама призналася, що ніби вона „має відразу до подружжя ще від дитинства; пояснює це злим пожиттям своїх родичів; відстрашує її також те, що мати її мала аж одинацятеро дітей". — Це сугероване мовчаливій і згідливій Насті! Настя ніколи в життю не була „вирахована", ані багатства собі не бажала, ніколи такими мотивами не керувалася! Та годі, бо випитуючий лікар, д-р Ерб, як жид, не міг поважно брати християнського поняття „дівицтва" та інклінації до нього. Випитуючий лікар не зрозумів навіть далеко простішої речі. Він написав, що батько Насті був „вартовнік пши церкві" (ніби якийсь такий, що ніччю стереже церкву перед огнем та злодіями), це о. Дзедзик буквально переклав „вартівник при церкві", бо не зрозумів про що йде, а батько Насті був паламарем! Хто догадався би?!

Так то завсіди фальшива духова перспектива деформує предмет. Отже не подивуемося, що перспектива зі становища істерії яке заняв д-р Ерб, здеформувала психічний характер Насті. Далі сказано в справозданні в виписках о. Дзедзика, що ніби Настя призналася: „Крім цього до малих дітей чує (Настя) якусь нехіть. Каже, що нізащо не взяла би малої дитини на руки, а колиб і перемогла себе та й взялаб, то думає, що не моглаб уже того дня їсти".

Це в стилі психоанальізи Фрайда і також сугероване! В дійсности Настя дуже любить малі діти, але тут ішла річ про діти, які щойно народилися, які мають лиш кілька днів. Не знаю, чи хтось любить такі діти, я сам їх не „люблю", що я завсіди досвідчав при хрещенні, а всетаки з того приводу я не виявляв ніяких патольогічних прикмет у цій сфері, бо я і оженився і виховав пятеро дітей.

Також це не є правдою, що ніби Настя хотіла чимсь відріжнитися, отже ніби також це мало вплив на її стигматизацію. Всі сільські девотки одягаються на чорно (роблять зі себе ніби черниць), а Настя ще й тепер ходить у пестрій одежі!

Справоздання каже, що Настя є передостанньою дитиною у своїх родичів; у дійсности Настя це остання, наймолодша дитина. Я і тут повторю, що не дивуюся тим недокладностям у лікарському справозданні, бо знаю з досвіду, як це тяжко видобути з Насті те все, що випитуючий хотів би. Сама від себе вона нічого не скаже (а ще лікареві!), бо вона „не от міра сего" — вона занята своїм внутрішнім життям, і буде толерувати всякий чужий погляд про неї, крім такого, що нарушував би її дівочу честь, або приписував би їй якісь неморальні діла.

Зрештою лікарі з того шпитального відділу, де Настя була, гарно попрощалися з нею при її відході: просили її, щоб за них молилася. Дійсно, кожний, що ближче пізнав Настю Волошин, тільки так може з нею прощатися. Вона — наче „горюче кадило", що символізує молитву.

о. д-р Г. Костельник.

(Докінчення буде).

Гітлерівці привертають честь „повній німецькій родині".

БЕРЛІН, 12. 12. ПАТ. Пропаганда подружної плідности дістала тепер у Німеччині офіційну форму. Створено спеціяльну організацію т. зв. „Почесний Союз Провідників", до якого належатимуть сімї, що мають багато дітей. Цей Союз у якого рядах є 6 німецьких міністрів святочно створять 12. ц. м. у Ваймарі.

Цілі й завдання союзу вияснює відозва, що її видав уряд расової політики нац.-соціялістичної партії, в якій підкреслено, що завданням нової організації є привернути пошану для „повної німецької родини" та з тією метою союз з волі канцлера Гітлера дістав місію популяризувати цю ідею серед німецького громадянства.

Д-Р Ю. ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 2)

Великі Роковини Станиславівщини.

(13. XII. 1900.)

Докінчення.)

З нагоди обняття дієцезії написав владика Шептицький чудовий пастирський лист, в котрім покликується на те, що він зі старого руського роду і між іншим взиває священиків, щоб працювали над релігійним, моральним, просвітним і національним піднесенням народу, щоб підтримували всюди кооперацію і читальні. Цей лист вийшов рівночасно з листом митрополита Куїловського, що накликував священиків і населення, щоб не закладали читалень, не гуртувались у них і їх оминали.

Складаючи візити всім достойникам у Станиславові, владика зложив візити також і представникам українського громадянства, між ними загально любленому проф. Андрієві Шахновичеві, з яким утримував від того часу все щирі звязки. Тоді то зложив владика у Львові також візити д-рові Іванові Франкові і Михайлові Павликові. А були це люди, з котрими тодішнє громадянство майже зірвало. Наслідки цього були такі, що пізнавши молодого владику, вони оба навчились його дуже високо цінити, як людину виняткової інтелігенції, розуму й науки. Від того часу вони оба не виступали ні проти віри, ні проти священиків, а Франко навіть під його впливом змінив свої переконання, виступив з радикальної партії і став основником нової національно-демократичної. Цей крок владики зєднав йому молодь, що все була по стороні Франка.

В три місяці по інсталяції владики основано у Станиславові Педагогічне Т-во. На перших загальних зборах ухвалено два внесення: 1) що Товариство має відновити заходи в справі осування української державної гімназії у Станиславові і 2) осувати бурсу, щоб збільшити число українців, гімназійних учеників. Тому, що нового владику як члена сойму вибрали головою шкільної комісії, рішено вислати до нього депутацію, зложену з д-ра Михайла Коцюби, проф. Андрія Шахновича і Льва Гузара. Владика приняв депутацію сердечно, уділив свого благословення новому Товариству і просив, щоб його приняти в члени. Заявив теж, що петицію приймає, внесе її і всіми своїми впливами підтримає, бо українська гімназія в Станиславові мусить бути.

В 1900. р. вечерниці в память Шевченка у Станиславові були незвичайним святом, бо на них прийшов уперше владика зі своїми крилошанами.

По приїзді владики до Станиславова податковий уряд вислав йому вимір податку в урядовій мові. На основі обовязуючого тоді австрійського закону, що його в практиці ніхто не придержувався, влада мала з українськими сторонами зноситися в їх матірній мові. Тож владика звернув вимір з допискою, що йому прислугове право діставати письма в українській мові. Це викликало всюди велику констернацію, бо в урядах не було тоді українських друків, і всі письма приймалися в українській мові без заміту. Щойно від цього кроку владики стали всі станиславівські уряди зноситися з ним і з капітулою в українській мові. Очевидно — за своїм владикою пішло і громадянство.

Як епископ за той короткий час свого побуту у Станиславові положив дуже великі і тривалі заслуги. Застав дієцезію по довгій господарці капітули в неладі. Треба було те все порядкувати, треба було всюди установляти відповідних священиків, треба було занятись Буковиною, де бракувало священиків. Не були всюди пообсаджувані катехитури і по школах, де вони повинні були бути, вони були. І новий владика взявся до діла. Щоб докладно пізнати стан дієцезії, щоб всюди все на місці поладнати, відбув владика канонічні візитації парохій та — що найважливіше — звізитував Буковину, звізитував Карпати. Де не можна було доїхати кіньми, там їхав верхом і зате був у таких парохіях, де ні до того часу ні потім не була нога ніякого епископа. При візитаціях цікавився живо мистецтвом, збирав уже тоді твори давнього мистецтва, збирав старі книжки. Вже тоді, видно, у нього зродилась велика ідея заснування національного музею. Зібрав також велику богословську бібліотеку, що її, виїздиючи, подарував станиславівській капітулі.

Занявся також справою осування духовної семинарії у Станиславові. Виєднав на ту ціль в уряду субвенцію, докупив площу напроти епископської палати і перевів будову; також роздобув фонди на реставрацію і малювання катедри, яку за його часів зачали малювати.

Треба теж сказати, що від самого початку провідною його ідеєю були знані слова великого папи Урбана: „Через вас, українці, сподіюся навернути Схід". Першим почином до тої акції було навязання звязків із Закарпаттям, бо всі українські дієцезії мали тут співпрацювати й експансія мала зачатися від консолідації всіх греко-кат. сил. Надто владика уложив собі спосіб навернення Холмщини. Було тоді в Галичині ще кільканадцять стареньких священиків з Холмщини, що мусіли покинути границі російської імперії підчас касування унії і переслідування уніятів. Новий владика порозумівся з ними і поручив виправцювати плян навернення Холмщини на випадок введення конституції в Росії. Плян цей виготовив у порозумінні з владикою холмщак, о. Улиницький. По введенні конституції мали всі священики вернутись у Холмщину у свої давні парохії, де їх і унію люди так любили. В цей спосіб була певність масового навернення Холмщи-

В обороні ладу й дисципліни.

Головна Управа Рідної Школи до українського громадянства.

В теперішній дуже важкий для української нації час взагалі і для українського шкільництва й виховання зокрема мусимо виявити найбільшу єдність і дисципліну, які єдино є передумовиною успіхів. Це тим більше необхідне, що в останніх літах вже зачали закрадатись і там спроби виломитися зпід тої єдности й дисципліни.

Зближається Різдво Христове і з ним традиційна коляда на Рідну Школу. Вже відтепер мусить усе наше зорганізоване громадянство подбати, щоб, згідно з однодушно постановою представників усіх українських центральних установ, організацій і всіх українських політичних партій з 3. червня 1920 р., всі колядували виключно тільки на Рідну Школу, а не на ніякі інші, хочаб дуже важні цілі.

Що правда, більшість українського громадянства колядувала і щедрувала на Рідну Школу. Одначе траплялися й випадки зломання дисципліни. Декуди замісць на Рідну Школу колядували чи щедрували на Народній Дім, на читальню, на справлення театральної куртини, декорацій чи гардероби, на давони чи хоругви, на справлення руханкових приладів то-що. Вкінці бували також — що правда, дуже рідко — й такі, що по „стародавньому звичаю" колядували на власну кишеню і заколядовані гроші пропивали чи пускали з димом. Такі ухили ослаблювали, ба й ломили національний рідношкільний фронт і заслуговують на якнайострійше напятнування. Вони в майбутньому ріпучe не повинні мати місця.

Навпаки: всі українські установи й організації та все свідоме українське громадянство повинні зі своєї сторони доложити всіх зусиль, щоб коляда на Рідну Школу випала якнайкраще. В громадах, де є Кружки Рідної Школи, повинні вони з правила займатись переведенням збірки. Де їх нема, або де вони з якихнебудь причин не справні, там запросити інші товариства чи створити комітет з ріжних установ чи відповідальних осіб. Але чи це колядують і щедрують Кружки РШ, чи читальники, соколи, луговики, церковні братя і сестриці, молодь, хори чи орхестри — то гроші повинні піти всецьло до Головної Управи РШ на загальні потреби Товариства.

Ніякий Кружок РШ, ані ніяка інша установа не має права задержувати коляди на свої потреби чи уживати на якінебудь інші цілі! Хто самовільно уживав би чи призначував би коляду на інші цілі, той вносив би анархію і цього не можна під ніякою умовиною толерувати. Зрештою за це можна відповідати й перед компетентними властями.

Тому в теперішній важкий час закликаємо всі не тільки рідношкільні організації, але й увесь український загал здисциплінованo і з повною енергією й посвятою колядувати та щедрувати виключно й тільки на Рідну Школу.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ:

Іван Галущинський, голова. **Д-р Мирон Коноваленць,** секретар.

Непевне положення на Дал. Сході.

БОЇ ЗА АВТОНОМІЮ ПІВНІЧНОГО КИТАЮ.

ПАРИЖ, 12. 12. ПАТ. Колишній китайський премієр і колишній начальний вожд кантонської армії Гун-Ан-Мін, що перебуває тепер на Рівієрі, дістав від президії куомінтангу телеграму, що взиває його, щоб вертався до Нанкіну. Гун-Ан-Мін вертається до Китаю за два тижні кораблем із Марсель.

АВТОНОМНИЙ УРЯД.

ШАНГАЙ, 12. 12. ПАТ. В Нанкіні оголосили декрет, що покликує до життя політичну комісію (автономний уряд) провінції Гопе і Чагар. На чолі комісії з 17 осіб стоїть ген. Сунг-Че-Юан. До комісії входять між ін. губернатор провінції Чагару, бурмістри Пекіну й Тієн-Тсіну та багато генералів, між ін. син кол. намісника Манджурії марш. Чанг-Тсо-Ліна ген. Чанг-Тсуль-Ліа.

ПЕКІН, 12. 12. ПАТ. Після того, як манджурські війська здобули місто Куюан (пограниччя Чагару й Манджукуо), 2.000 монгольських вояків вирушило з провінції Джеголь, щоб усунути китайців з району Паочанг у провінції Чагар. Японська військова влада мабуть домагається, щоб монгольська міліція зайняла східну частину тієї провінції.

БОЇ З АВТОНОМІСТАМИ.

ПЕКІН, 12. 12. ПАТ. Відділ китайської поліції з 1000 людей вирушив з Чанг-Тсінг до міста Іенціо, яке опанували автономісти. Поліція відбила урядовців, арештованих автономістами, що втікли без битви. Повстання автономістів у провінції Шантунг теж здушили в околиці Тсінг-Тао. Війська губернатора Шантунгу перемогли після дводенних боїв. Провідників повстання засудили на смерть. 259 автономістів узяли в неволю.

ли. Одначе до введення конституції і релігійної свободи в Росії не дійшло, а світової війни ті старенькі священники не пережили...

Коли зважити, що владика Андрій Шептицький лиш півтора року засідав на станиславівськім владичім престолі, що передше дієцезії не знав, що дієцезія та була тоді дуже бідна, бо без ніякої дотації, — то треба подивляти, як він міг у такім короткім часі так зі всім обізнатись, стільки зробити і такі памятки по собі лишити. А все те лиш завдяки його незвичайним спосібностям, завдяки його молодій енергії і праці. Не диво, що все громадянство згуртував він за той час при своїй особі; всі стали одним стадом, а він їх ідеальним пастирем.

Коли тоді виступав молодий владика перед народом, то на кожному кроці била з його виступів повага і краса. А кожний його виступ був розважний, тактовний, доцільний, все носило знамя його великої задачі.

Коли ж до Станиславова прийшла вістка, що новий епископ став митрополитом, щоб дати вислів своїм почуванням, рішила станиславівська громада улаштувати в день св. Андрея академію в честь свого дорогого владики. Ту академію уладжено своїми тодішніми силами в салі Т-ва Монюшка. Вступне слово виголосив радн. Карановач. Співали хори „Стан. Бояна" і бурси св. Миколая, була деклямація і сольоспів. Усе було таке сердечне, таке щире, з усього била така вдячність, подив і любов, що владика був до глибини зворушений. А коли сольо: „Цвітка дрібная" відспівав малий гімназійний ученик Пачоський (тепер уже небіжчик, був суддею), то владика його розцілував, сердечно стиснув і зі зворушенням заплакав...

35-літні роковини 13. XII. 1900. — це у нас велике свято. Це теж свято для дієцезії, духовної семинарії, державної української гімназії, Рідної Школи, Просвіти (якої владика є почесним членом) та інших установ.

З нових видань.

Семен Магаляс: ПОРАДНИК ДЛЯ ОСВІТНИКІВ. Львів 1935. Видання Товариства „Просвіта", ч. 791. Бібліотека „Життя і Знання", ч. 16. Ст. 96, ціна 60 сот.

Дуже потрібна книжка. Освіта для дорослих у нас ділянка занедбана. Занедбана не в тому розумінні, щоб її не вели в нас, щоб її не було. Відколи „Просвіта", роботу цю роблять у нас читальні. Тільки ж робота ця була в нас усе вривкова, несистематична, без ясного пляну, припадкова. За неї бралися всі, відповідно до потреби. А тимчасом ця освіта потребує фахових людей, як освіта молоді й дітей вимагає окремих учителів. Цей характер освіти має бути ясний: знання, що давали нашим читальникам принагідні виклади, це тільки засіб для того, щоб через него стати свідомим громадянином, знання це тільки один із виховних засобів.

Так розуміють тепер у світі позашкільну освіту і з цього погляду й написана цікава книжка С. Магаляса. Є це збір нарисів, друкованих первісно у „Житі і Знанні" в 1933 і 1934 р. (тим і пояснюється, що на окладинці зазначений рік виходу — 1935, а на заголовному листку — 1933). Нариси ці обіймають відомі деінде форми й методи освітньої праці — написані легко, доступно відповідно до рівня знання цієї справи в наших освітників. Ясна річ, що про кожну справу, порушену в цій книжечці, можна писати багато, цілі книжки, — алеж поки в нас такі книжки будуть, поки в нас зрозуміють, яка це важна справа вести позашкільну освіту пляново, ще це окрема цілком наука — книжка Магалясова зробить велику прислугу. Коли сільський читальняний освітник зі зрозумінням прочитає ці нариси, він почне зовсім інакше дивитися на свою роботу, почне ставити до себе куди більші вимоги, почне до своєї справи забиратися з поважанням, бож вона того й вимагає.

Зокрема треба зазначити, що свої помітки й висновки автор книжечки робить на основі того матеріялу, який у нас є. Всі форми освітньої праці прикладені до нашого життя, скрізь використано ті хиби, які виринають у нас у освітній практиці. Подаючи свої вказівки, Магаляс усе має перед очима нашу читальню, наш аматорський гурток, наших читачів часописів, наші читальняні бібліотеки, наші читальняні імпрези — з усіма їх добрими й поганими прикметами. Сільський читач-освітник може, читаючи „Порадник" нераз побачити себе, як у дзеркалі, також мо всі ті, що беруть участь у читальняних імпрезах. Це, на мій погляд, велика прикмета книжки, бо вона робиться наглядною, річ, на яку при освітній практиці сильно треба звертати увагу.

Увесь „Порадник" написаний із любовю до справи, і це ще більше підносить її вартість. Дрібні недогляди — не мають тут ваги й губляться в усьому тому доброму, що книжечка виявляє. Ще одне: Вона написана без претенсій, з тільки з одною метою, прислужитися добрій справі. І це теж у ній симпатичне.

„Порадник для освітників" повинен найтись в руках кожного, що цікавиться справою позашкільної освіти. А читальні й читальняні освітники повинні придбати собі її — неодмінно.

Цей невеличкий підручничок збагачує нашу бідну літературу з поля позаочної освіти.

В. С.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ДИМІСІЯ МІНІСТРА.

РИМ, 12. 12. ПАТ. Стефані повідомляє з Софії: Міністер внутрішніх справ Сапов подався мабуть до димісії.

Клайпедський соймик ухвалив довіря для директорії.

КЛАЙПЕДА, 11. 12. ПАТ. Клайпедський соймик зібрався вчора на своє третє засідання. На денному порядку було кілька проектів законів та кілька наглих внесків. Заки приступили до денного порядку, голова директорії Бальдшус домагався, щоб соймик ухвалив вотум довіря директорії. У голосуванні впало 21 голосів за довірям, 5 литовських послів вдержалось від голосування. Здержались також 3 члени директорії, що не хотіли голосувати у власній справі.

Самосуд над робітницею.

РИГА, ПАТ. З Москви повідомляють: У Барнаулі закінчився перший процес 14 робітників і робітниць за намаганий самосуд над управительською т. зв. бригади ударників „стахановців", яких піддержує большевицький уряд, щоби збільшити вилайність праці. Юрба робітниць напала на комуністку Сенцову, відзначену Червоним орденом Леніна, поранила тяжко ножами і тягнула по землі за коси. Суд засудив учасників цього насаду на кару вязниці від 8 до 12 років.

Подробиці амнестійного законопроєкту.

До сойму надійшов урядовий законопроєкт про амнестію, над яким сойм буде радити вже у пятницю.

В *1. статті* амнестійного законопроєкту кажеться, що амнестію дають тому, щоб увіковічнити введення в життя конституційного закону.

2. стаття вичисляє категорії проступків, які підлягатимуть амнестії, а саме: скарбові проступки, що їх поповнено перед 11. листопадом 1935. р. Сюди зачисляє законопроєкт: проступки проти ладу, проступки, які зводяться до зменшення скарбового доходу, якщо вимір кари не перевищає 100 зол., проступки проти нарушення заборони привозу, вивозу і перевозу товарів, якщо вартість товару не перевищає 200 зол., проступки, за які грозить виключно грошева кара до 1.000 зол. і проступки з карно-скарбового закону, якщо торкаються нелеґальних льотерій, що їх уладжено на суспільні цілі.

3. стаття обіймає засади амнестійного законопроєкту, які оголошено вже в пресі у справі кримінальних проступків.

4. стаття обіймає проступки з політичних мотивів, при чому дарує кари не вище двох років вязниці.

5. стаття постановляє, що справи про проступки зі статтей 43—48 карного військового кодексу, які поповнено перед 30. березня 1923 р., подарують, якщо проступник до року, від уведення в життя амнестійного закону, поладнає в злагоді своє відношення до військової служби.

6. стаття виключає категорії проступків, яких амнестія не обійме. І так амнестія не обійме між іншим проступків з декрету про реєстрований хліборобський застав; проступків зі статтей 47. і 48. закону про зброю і муніцію та вибухові матеріяли; злочинів і проступків з декрету президента про деякі провини проти безпеки держави (напр. шпигунство), проступків зі статтей 103. і 104. закону про загальну військову службу (дезерція), хіба що проступник до року поладнає своє відношення до військової служби. Амнестія не обіймає проступків зі статтей 105. і 106. загального військового закону (заходи звільнитись від військової служби, ушкодження тіла, щоби викликати нездібність до військової служби і т. д.). Амнестії не підлягають теж провини, за які карає зверхна і дисциплінарна влада.

Вкінці амнестія не торкається осіб, за якими розписано стежні листи тому, що відхиляються від виконання правосильного присуду.

Далі амнестійний проєкт обіймає різні категорії лісових проступків.

У мотивах до амнестійного законопроєкту кажеться, що день 11. листопада 1935. р., себто день свята незалежности рішатиме чи дотичний проступок підлягає амнестії. Якщо йде про політичні проступки, проєкт йде далі, бо зміцнена польська держава новими устроєвими підставами бажає дати змогу засудженим, щоби поправилися. Зате амнестійний законопроєкт якнайширше обіймає скарбові проступки. Здогадуються, що проєкт обійме половину скарбових проступників. *При політичних проступках проєкт звертає увагу не на рід проступку, але на мотив і спонуки ділання.* Дуже широко обіймає амнестія лісові крадіжі та інші лісові зловживання.

З амнестії не зможуть скористати ті, які втекли перед виконанням кари.

У вязницях Польщі сидить 67.000 вязнів, на 37.000 вільних місць. На політичних вязнів припадає 16.000 вязнів, між ними найбільше українців. Якщо вищезгаданий амнестійний законопроєкт прийме сойм і сенат, з амнестії скористають тільки вязні засуджені найвище на 10 років вязниці. Зате вязні з вищою карою понад 10 літ не скористають з амнестії.

Морська конференц'я у сліпій вулиц'.

Непримирне становище Японії.

ЛЬОНДОН, А. Т. Е. Англійська преса пише, що морська конференція в дійсности вже розбилась у першому дни нарад. Японія виступила з домаганням признати їй паритет з В. Британією та Злученими Державами. Японська преса пише, що В. Британія і Злучені Держави домагаються зберегти теперішній стан морських зброєнь та обмеження японської фльоти. „Кокумін Шімбун" запевняє, що відкидають американський проєкт загального обмеження містоти фльоти на 20%. Цей проєкт дав би перевагу Злученим Державам, які мають велику кількість нових воєнних кораблів. Японська адміралїція гостро теж критикує проєкт скасування підводних човнів тому, що підводні човни є оборонною зброєю Японії. Тому вже нині можна говорити про розбиття льондонської конференції і про нові перегони зброєнь.

ЛЬОНДОН, 12. 12. ПАТ. Вчора пополудні на засіданні морської конференції японський адмірал Наґано склав заяву у справі японського домагання про устійнення найвищої межі зброєнь. Наґано не відступив від становища, яке заняла японська делеґація і не пішов на ніякий компроміс. Вияснив, що Японія бажає загального зменшення зброєнь, але враз зі Злученими Державами і В. Британією. Щоб обнизити рівень зброєнь Японія годиться здемонтувати лінійні кораблі, автоматки і кружляки, якщо інші держави зроблять те саме.

Чеський уряд зголосив димісію.

ПРАГА, 12. 12. ПАТ. Оголосили такий офіційний комунікат: Рада міністрів рішила на своєму надзвичайному засіданні податися до димісії. Президент димісії уряду не прийняв.

ПРАГА 12. 12. ПАТ. Зголошення димісії уряду Годжі пояснюють у парляментарних колах як вислід різниці поглядів між міністрами у справі абдикації през. Масарика й вибору нового президента республики. На місце хворого і старенького Масарика висуває лівиця кандидатуру Бенеша, якого знову ж дуже гостро поборюють центр і католики.

„Не можна бути водночас австрійцем і нац.-соціялістом".

ВІДЕНЬ, 12. 12. ПАТ. Кн. Штаремберґ виголосив програмову промову на зборах патріотичного фронту, в якій між ін. сказав: „Не можна бути одночасно австрійцем і нац.-соціялістом, змагати до того, щоб Австрію прилучити до Німеччини та мати надію, що у великій централістичній Німеччині збережуть незалежність Австрії".

Штаремберґ запевнив від уряду та патріотичного фронту, що в Австрії не станеться нічого, що моглоб заколотити лад і спокій у Середущій Европі.

Комуністи діляться чужим майном.

МЕКСИК, 12. 12. ПАТ. У стейті Пуебля група комуністів напала на фільварок „Менатля" під Атлікеко. Напасники поділили землю і стада, що належали до власника фільварку.

Новинки.

— **Сокіл-Батько** складає отсим подяку Вп. П. Службовикам „Маслосоюзу" у Львові за щедру жертву зол. 150.— на викупно „Українського Городу", даровану з нагоди імянин своїх Директорів.

— **В Перемишлі** відбудеться 15. грудня ц. р. відчит Мих. Островерхи п. н. „Італія — життя міста і села". Відчит буде повторенням того, який прелеґент виголосив у Львові.

— **В Українськім Наук. Інституті в Берліні** виголосить 13. грудня ц. р. д-р Р. Єндик виклад на тему: „Колірові раси та їх вплив на українські расові елементи". Початок год. 8 веч.

— **Нумеровані місця студентів на політехніці.** Щоби запобігти ексцесам у викладових салях, ректорат львівської політехніки встановив нові порядкові приписи. В салях, що мають три ряди лавок, виділено один ряд для студентів жидів, а у двох інших рядах мають сидіти студенти християни. Введення цього порядку у викладових салях відбулося в приявні декана, асистентів і педелів. Відчитаним студентам визначено місця, причому повішено на стіні плян салі, на якому виписано всі прізвища студентів під порядковими числами. Зміняти визначені місця не вільно.

— **Обнижка цін електрики** обійме, як зачувати з Варшави, всі електрівні у Польщі. Висоту обнижки мають означити до половини редукції ціни вугля.

— **Шкільна руханка на вільному повітрі.** На основі розпорядку шкільної кураторії у справі руханкових вправ на вільному повітрі осінню та зимою шкільна молодь може вправляти тільки при найнижчій температурі до 12 ст. Ц., а дівчата до 15 ст. Ц. При нижчій температурі вправи мусять відбуватися в зачинених салях.

— **Хвиля анальфабетизму.** В Польщі є тепер мілїон дітей без школи, як обчисляв Союз польського вчительства. За рік це число зросте до 1.300.000 дітей, а за два роки до півтора міліона. Щоби примістити всі діти у шкільному віці у школах, треба вже тепер нових 20.000 учительських сил. На оплату цих нових учителів потрібна сума 40 міліонів зол. З уваги на такі грізні цифри вчительські організації кличуть на трівогу, бо Польщу зачинає заливати хвиля анальфабетизму.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні держ. кляс. льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 1724 112824 132944. 5.000 зол. на ч. 12198 26254 39642 94512 138291 178632. 2.000 зол. на ч. 8152 10025 42150 49668 58732 160374. 1.000 зол. на ч. 40658 68173 85885 91407 95436 122837 141816 154525 177231. 500 зол. на ч. 7115 40431 84331 87010 90722 101119 128047 232380 153652 154096 163350 175713. 400 зол. на ч. 6114 6820 12166 14328 23315 30800 39427 42019 58032 54623 65786 84353 87145 89461 108336 127791 143500 154114 171192 172132 179322 180436 183111.

— **Хто є умовим працівником?** Найвищий адміністраційний трибунал видав таке рішення: „Про зачислення працівника до категорії умових працівників рішає не титул, але рід праці, яку він справді виконує“.

— **Адвокатура в руках жидів.** У Станиславові є аж 108 адвокатів, з яких тільки 4 не ведуть канцелярії. З того аж за великого як на Станиславів числа адвокатів жидів є 86, українців 14, а поляків 8.

— **Львівська хроніка.** На вул. Цловій придержали Хвіма Вагнера, родом із Щирця, що вирвав із руки Релі Винокур торбину з готівкою 340 зол. — В мешканні д-ра Мільвіна при вул. Зиблінкевича зловили 18-літнього вломника Адама Цесельського на горячому вчинку.

— **Трагічна подія** склалася в мешканні п. Володимира Панькова, заступника фірми „Даймон“ і співвласника хемічно-косметичної фабрики „Альоє“ при вул. Генінга у Львові. Він вернувся додому пізно в ночі в товаристві кавярняної танечниці Ганки Бречнер. Вранці послугачка знайшла Панькова в ліжку з головою звішеною до землі а танечницю у ванні з водою по сам рот. Танечниця була вже нежива, а Паньків находився в непритомному стані. Ратункове поготівля відставило його до шпиталю, де лікарі мають надію його врятувати. Здогадуються, що обоє затроїлися якимсь наркотиком, причому вона втратила притомність у ванні і втопилася. Справою занялася слідча влада.

Дописи.

ЛЬВІВ.

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ ім. М. Шашкевича у Львові. В неділю 1. грудня ц. р. в домівці Повітового Союзу Кружків у Львові при вул. Словацького 14 відбулися загальні збори Кружка „Рідної Школи“ ім. М. Шашкевича (середмістя). В год. 11. відкрив збори і проводив ними о. канцлер Галянт. Секретарював п. Єзерський. Головою Кружка вибрали збори адвоката м-ра Евгена Жизневського. В склад Старшини увійшли: О. Боряк — заст. голови, Петро Мацьків — секретар, О. Карпінський — скарбник, дир. М. Матвійчук, П. Хомин, п-і М. Фусік, І. Жмінковський, Ю. Войтівський, п-і П. Кузяк — члени. До Контрольної Комісії вибрано: дир. М. Заячківського, радн. П. Береста і дир. Гіжу.

СТАНИСЛАВІВ.

Вулична збірка, переведена під гаслом „Дар Просвіті“, в якій взяло участь старше громадянство, принесла 175 зол. доходу.

Відчит д-ра М. Гнатишака відбувся мин. неділі (замість заповідженого відчиту д-ра Ю. Полянського) н. т.: „Літературна критика і світогляд“. Відчит був цікавий, публики досить багато.

Спорт.

ЗМАГАННЯ НА ПРИЛАДАХ У С.-Б.

Старшина Сокола-Батька повідомляє, що в неділю 15. XII. відбудуться змагання на приладах членів і членкинь у руховні С.-Б. До змагань стають 3 четі побратимів та 2 четі посестер. Побратими змагаються у відділі: середнім, нижчім та початкуючих (семизмаг), посестри: в нижчім та початкуючих (шестизмаг). Початок в год. 4. попол.

ПРИЛАДОВЕ МИСТЕЦТВО СОКОЛІВ.

В половині грудня відбудуться в руховні Сокола-Батька приладові змагання соколів за першенство Львівської Округи. Змагання відбудуться на усіх приладах для соколів, соколок та учасників (з дещо зміненою програмою).

У лютому відбудуться приладові змагання соколів за мистецтво краю. Будуть це перші того роду змагання наших соколів. Сподіємося, що до тих змагань стануть не лиш руховики зі Львова, але із краю.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Театр „Заграва“.
Винники.
13. XII. „Стефко“.
14. XII. „Святе полум'я“.
15. XII. „Ой Морозе, Морозенку“.
16. XII. „Маргюс“.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.
Теребовля:
13. XII. „Серед бурі“.
14. XII. „Циганка Аза“.
15. XII. „Гори говорять“.
З Теребовлі іде театр до Копичинець.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 13. XII. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Субота, 14. XII. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Театр Різнородностей.

Субота, 14. XII. год. 8. веч. „Івась з місяця“.

Кіна.

АДРІЯ: „Американські пачкарі“, „Забавка“.
АПОЛЬО: „Аннаполіс“.
АТЛЯНТИК: „Найщасливіший день у моєму житті (Йосиф Шмідт).
ВАНДА: „Велика подія“, „Скінчена лісова“.
ҐРАЖИНА: „Петрусь“ з Франціскою Ґаль.
КАСІНО: „Його Величність шофер“.
КОЛЬОСЕУМ: „Зломане серце“; ревія Гумор, пісонька, танець і Ска.
КОПЕРНИК: „Пьонка“ з Франціскою Ґаль.
МАРУСЕНЬКА: „Бенгалі“ (Ґейрі Купер).
МІРАЖ: „Катюша“ і Ревія маріонеток.
МУЗА: „Ідемо до щастя“.
ПАКС: „Оборона Ченстохови“.
ПАЛЯС: „Чотири і 1/2 мушкетерів.
ПАН: „Чоловіки до вибору“, „Щастя за вулиці“.
РАЙ: „Нові люди“ (совітська фільма).
СОНЦЕ: „Шойно вчора“ та ревія „Поминки на Богдановці“.
СВІТ: „Циганські мельодії“.
СТИЛЕВЕ: „Її шампанська ніч“ і ревія „Обтинанки“.
ТЕНЧА (вул. Личаківська 7): „Малий полковник“ з Шерлі Темпль.
ТОН: „Хрестоносні походи“ Сесіля Б. Міля.
УТІХА: „Цілунок засудженого“ та ревія.
ХИМЕРА: „Цирк Барнума“.

Закордонне радіо.

Пятниця, 13. грудня 1935.

Відень (506,8) 13.10 З німецьких опер, 14.00 Спів (Вогген сопр.), 15.20 Хор хлопців і смич. квартет, 17.30 Солісти (форт.), 19.30 „Вдівія“ оп. Достала (премієра), 22.10 Форт. й орг. твори Баха, **Кошиці** (259,1) 19.10 Словацькі нар. пісні в супр. гітари, **Прага** (470,2) 16.10 Сальон. квартет, **Париж** (1648) 18.30 Концерт симф. орх., 21.00 Камер. муз., 21.45 Оперетова музика, **Білгород** (437,3) 12.00, 19.30 концерт, **Берлін** (356,7) 14.15 Нові популярні мельодії, 16.30 Солісти, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 12.00 Муз. всячина, 15.15 Дитячі пісоньки, 18.00 Скандинавська музика та пісні, 20.15 Словно-муз. авд., **Мінхен** (405,4) 17.10 Вок.-муз. концерт, 21.30 Концерт б-моль Чайковського на форт. і орх., 22.30 Пісні до слів Ґетого (Вольф сопр., Друмер альт, Райтер бас), **Будапешт** (549,5) 12.05, 17.30 Циг. й танк. музика, 18.30 Лістів фестиваль, 20.10 „Льоенгрін“ оп. Вагнера (ІІ, ІІІ дія), 22.45 Давня балева музика, **Мілано** (221,1) 19.00 Легка музика, 21.00 Симф. концерт (сольо Гіндеміт), **Рим** (420,8) 13.25 Популярна муз., 16.00 Трансм. в академії св. Сесилії (скрипк. ресіталь), 17,40 Трансм. з Асмари, 22.00 Концерт хору.

Субота, 14. грудня 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.00 Концерт, 15.15 Хор 17.45 Нар. пісоньки, 20.05 Концерт міжнар. музики, **Прага** (470,2) 15.00 Танк. музика, 21.15 Легка й танк. музика, **Париж** (1648) 17.00 Легка муз. 19.30 Славні співаки в гр. пл., 21.45 „Аріяна“ оп. Маснета, **Білгород** (437,3) 16.20, 20.00 Нар. пісні й танки 12.00 Концерт, 18.30 Камер. музика, **Берлін** (356,7) 14.15 Мельодії в танк. ритмі, 19.00 Солісти, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 18.00 Нар. танки й пісні, 19.00 Від Дунаю до Волги — орх., **Мінхен** (405,4) 13.15 Популярна музика, 15.15 Соната е-дур Бетовена (форт.), 18.40 Пісні (Штумпф сопр.), 20.10 Старі любі мельодії. **Будапешт** (549,5) 12.05 Спів, 15.00 Концерт військ. орхестри, скрипка, **Мілано** (221,1) 11.30, 16.30 Легка й танк. музика, 21.40 Камер. музика, **Рим** (420,8) 10.00 Концерт квартету мандолінстів 17.40 Трансм. з Асмари, 19.15 Легка музика.

Львівське радіо.

Пятниця, 13. грудня 1935.

6.30 Ранішня авд., 6.50 Легка музика в гр. пл., 7.20 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформ., 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу 12.03 Полудневий денник, 12.15 Литовська легенда: „Берези в Кумаселі“ — для ст. дітей, 12.40 Сальон. музика з гр. пл., 13.25 Домашне господарство, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка муз. з гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа 15.30 Ревієві та фільм. мельодії (спів, музика), 17.00 Гутірка для хорих 16.15 Концерт орх., 16.45 Прир. гутірка для ст. дітей: Грудень на небі й землі, 17.00 Репортаж із астрономічної обсерваторії, 17.10 Камер. концерт із творів Бетовена, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Рахманінов: Рапсодія на тему Паганінія на форт. і орх. з гр. пл., 18.30 Програмова скринька — листи, 18.40 Значіння зимових кольоній 18.45 Камер. твори в вик. тріа 19.00 Гутірка: Кольорові образці, 19.20 Рекл. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 20.00 Монольоґ: Образець доброї справи, 20.10 Пісні Рих. Штравса (Завадзька сопр.) у супр. форт., 21.00 Веч. денник 21.10 із суч. Польщі, 21.15 „Вікторія та її гузар“ із „Гавайською цвіткою на „Балю в Савої“ китиця мельодій з оперетов Абрагама (симф. орх., спів), 22.00 Танкова музика.

Субота, 14. грудня 1931.

6.30 Ранішня авдиція 6.50 Легка музика в гр. пл., 7.20 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57, Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Концерт орх., 13.00 Французька опера в гр. пл., 13.25 Домашне господарство, 13.30 Концерт бажань, 14.30 У Мадриді — концерт орх. мандолінстів, 15.00 „У тіні гострокінчастої кави“ афр. образець, 15.15 Польська морська торговля, 15.20 Біржа, 15.30 Стилізовані танки (форт. на 4 руки). 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Органовий ресіталь, 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає. 17.00 „Серед лицарів“ репортаж із сх. Прусії, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Світ наших звірів: Черепаха, 17.50 Пінськ — місто трьох облич. 18.00 „Понедюшка по львівськи“ весела авдиція для дітей, 18.30 Огляд видань, 18.40 Сільва рерум 18.45 Циганські романси з гр. пл. (Олена Горват, Петро Лещенко), 19.00 Про львівську кримінальну повість 19.20 Реклам. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 „Жарти із жартотеки“ концерт легкої музики „нашпикований“ жартами радіослухачів, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Із сучасної Польщі. 21.00 Поляки у Латвії, 21.30 Відвідуємо Краків авд. з пісоньками Зехенгера й муз. Маєрогольда. 22.00 Танкова музика в вик. орх., 23.05 Прогулька по Европі — ретрансмісії з евр. радіостацій.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29—5.31.

Нім. марка 1·40—1·50, фр. франки 34·90—35·10, шв. франки 171·70—172·20, фунти стерлінги 26·10—26·20, австр. шілінги 98·50—100, чеські кор. 20.60—21.00, рум. леї 26·50—25.00, італ. ліри 31·—33.00.

Золото: Доляри 8.93—9.01, Рублі 4.70—4·85, Фр. франки 34.30—35·00, Корони 36·20—37·08 Дукати 82.70—83.20; 1 грам золота 5.9.44.

Срібло: Корони 0.35, Рублі 1.60, Фльорени 0.85; 1 гр. срібла 7—5 сот.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 12-го грудня ц. р. кооперативам платив за:

льоко Львів.

кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.	
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуваннням	2.74·50	„
кг. масла десерового враз в експортовим опакуванням для закет по . . .	2·80	„
1 л. молока	0·16	„
1 л. сметани	0·75	„
1 к. яєць	5·20—5·25	„

Тенденція на масло звишкова, на яйця сильна, на молоко вдержана, на сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 12. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг живої ваги птиці льоко подвіря птахомисарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Цьогорічні курочки 1. кл.	0·90	зол.
Однорічні, товсті курки 1. кл.	0.85	„
Когути 1. кл. до 1.50 кг.	0.80	„
Товсті качки 1. кл.	0.90	„
Товсті індики 1. кл.	0.95	„
Товсті пантарки	1.00	„

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо та овес.

Приймає нових доставців.

КОНКУРС.

Наукове Т-во ім. Шевченка розписує цей

КОНКУРС

на:
1) управителя друкарні,
2) управителя переплетні,
3) урядовця бухгальтерії.

Прохання з життєписом, даними про дотеперішню працю, зі свідоцтвами і кваліфікацією — вносити до 21. грудня ц. р. включно.

Львів, дня 11. грудня 1935.

За Виділ Н. Т. Ш.:

І. Раковський, голова. — І. Крип'якевич, секретар.

801 1-7

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.